

Egy angol hajás@pA-tő I. (Nagy) P@ter udvarÁjban

Hozzájadt: kaloz

2005. február 24. CsÁ¼tÁ¼rtÁ¼k 20:11

I. (Nagy) P@ter, az orosz hadiflotta @s Szent@tervÁj alap-tÁ¾ja igen nagy s@lyt fektetett az orosz hajás@pA-t@cs megteremt@cs@re @s fellend-t@cs@re. E c@lbÁ¾ az akkori legnevesebb hajás@pA-tQ nemzetek szakembereit hÁ-vta r udvarÁjba, hogy eltanulhassÁjk tQlÁ¼k mesters@gÁ¼ket. Az egyik ilyen angol hajás@pA-tQ mesterrQl, Joseph Noy-rÁ¾, aki kÁ¼zel 40 @vet tÁ¼ltÁ¼tt OroszorsÁjgban megbecsÁ¼lt szakember@nt, szÁ¾ a www.1rss.com honlapon talÁjihatÁ¾ cikk alÁjbbi fordÁ-tÁjsa.

East Cowes-bÁ¾ Szent@tervÁjrra(avagy az angol hajás@pA-tQ mester, Joseph Noy tÁ¼rt@nete Nagy P@ter cÁj r szolgÁjlatÁjban) 1753-ban London Deptford temetQj@ben sÁ-reml@ket ÁjllÁ-tottak Joseph Noy-nak. A sÁ-reml@k felirata: @ÉzNagy P@ter cÁj r hajás@pA-tQ mestere@. Mi mÁ¾don tÁ¼rt@nhetett, hogy az addig senki Ájltal nem ismert hajás@pA-t@cs legfontosabb helyet foglalta el azon korabeli mesterek kÁ¼zÁ¼tt, akik letett@k a maguk n@vjegy@t Nagy P@terÁ hÁ-res Ba FlottÁjÁjnak l@trehozÁjsÁjban? Joseph Noy (AngliÁjban a nev@nek kiejt@se Nej vagy Noj) minden valÁ¾szÁ-nqs@g szeri angliai Hampshire-ben szÁ¼letett. V@lhetQen a portsmouth-i KirÁjlyi Haditenger@szeti Flotta dokkjaiban tanult, ahonnan 1692-ben tÁjvozott. 1695-ben szerzQd@st kÁ¼t a Haditenger@szeti Flotta Miniszt@riumÁjval, @s hadihajÁ¾k @pA-t@cs@ tÁ¼bbek kÁ¼zÁ¼tt a @ÉzPool@. Á¼tÁ¼dosztÁjly@ hajás@pA-tQ. Megalap-tja sajÁjt hajás@pA-tQ mghely@t East Cowes-be kisvÁjroskÁjban a White-szigeten @É Anglia d@li tengerpartÁjnjál, nem messze Portsmouth-tÁ¾. Cowes lÁjtk@pe a tengerrC Tomkins festm@nye a XVII. szÁjzadbÁ¾. Á @ÉzPool@. @pA-t@cs@nek befejez@se utÁjn 1696-ban a haditenger@szeti szerzQd@st kÁ¼t vele a negyedik osztÁjly@ @ÉzJersey@. meg@pA-t@cs@re. Ennek a hajÁ¾nak a meg@pA-t@cs@ kapcs egy sor probl@mÁjja keletkezik. N@hÁjny munkÁjsÁjt erQszakkal besorozÁjk a Cowes-ban ÁjllomÁjsozÁ¾ hadi- @s kereskedelmi hajÁ¾kra. Ezen kÁ-vÁ¼l a faanyagot, ami a hajÁ¾ @pA-t@cs@hez szÁ¼ks@ges, kisebb partmenti hajÁ¾kkal szÁjllÁ-tÁjék (angolul @Ézhoy@) a Sussex grÁ¾fsÁjgbeli Erandel-bQl @s Shoreham-bÁ¾. Ezen hajÁ¾k leg@nys@g@t, ami kapitÁjnybÁ¾, matrÁ¾zbÁ¾ @s hajÁ¾sinasbÁ¾ Ájlt, nem csak erQszakkal besoroztÁjk tengeri szolgÁjlatra, hanem a La-Manche csatornÁjban cirkÁjÁ¾ kalÁ¾zoknak is tÁ¼bbszÁ¼r Ájldozatul estek. Ily mÁ¾don 1698-ra Noy p@nzÁ¼gyi neh@zs@gekkel kÁ¼zdÁ¼tt, @s egy h@ttel Nagy P@ter Londonba @rkez@se elQtt elhagyja East Cowes-t, @s London utazik. V@letlen egybees@cs, vagy tudott a cÁj r terveirQl, aki hajás@pA-tQket toborozna a sajÁjt szolgÁjlatÁjra, nem ismeretes. Ismert az, hogy elhagyva Cowes-t, tartozÁjjsban maradt a sajÁjt hajás@pA-tQivel szemben, akik f@lbehagytÁjk a munkÁjt, @s szint@n Londonba utaztak Noy utÁjn, azzal az elhatÁjrozÁjssal, hogy kiverik belQle ezt a tartozÁjst. Az elhatÁjrozÁjsuk olyan erQs volt, hogy a csQdbizottsÁjghoz akartak fordulni. Noy partnere, George Moore @s a portsmouth-i kereskedQ, Thomas Barton Cowes-ben maradtak. @tszervezt@k a hajás@pA-tQket, @s a @ÉzJersey@. @pA-t@cs@ ham tovÁjbb folytatÁ¾dott, de az csak jelentQs k@cs@ssal @É"1698 november@ben @É", majdnem mÁjst@l @vvel k@csQbb fej be. Á Cowes t@rk@pe. John Andrews, 1769. KÁ¼zben a Londonban tartÁ¾zkodÁ¾ Noy megtalÁjlja az @tjÁjt P@terhez. P@te elszÁjmolÁjsaiban Noy neve k@tszer talÁjihatÁ¾ meg: amikor meglehetQsen magas Á¼sszeget, 100 fontsterlinget fizetnek ki neki. P volt az egyetlen a hajás@pA-tQk kÁ¼zÁ¼l, akinek a neve ezekben az elszÁjmolÁjsokban megjelenik, ami k@csQbb arra adott okot, hogy felmerÁ¼ljenek bizonyos spekulÁjciÁ¾k, miszerint Noy feltÁjrtta P@ternek az angol hajás@pA-t@cs titkait. 1698 j@niusÁjban Noy Arhangelszkbe hajÁ¾zik, @s csatlakozik az ebben az idQben orosz szolgÁjlatban l@vQ egyetlen mÁjvik hajás@pA-tQhÁ¼z, John Dean-hoz. DeanÁ az ismert angol hajás@pA-tQ mester, sir Anthony Dean fia, @s Á lÁjtszik, hogy a k@t hajás@pA-tQ @É" a fiatalabb Dean-t @s Noy-t az a lord Carmarten ajÁjnlotta P@ternek, aki a @ÉzRoyal Transport@. jachtot tervezte, amit 1697-ben P@ternek ajÁjnd@koztak. Lord Carmarten monop@liumot kapott dohÁjny szÁjllÁ-tÁjsÁjra OroszorsÁjgba magÁjtÁ¾ P@tertQl, annak londoni utazÁjsa idej@n. Mind a k@t fiatal hajás@pA-tQ munkÁ lÁjt Voronyezsben, ahol angol stÁ-lusban egy sorhajÁ¾t @pA-tenek P@ter r@sz@re. P@ter mÁj r korÁjbban meggyQzQdÁ arrÁ¾, hogy az angol hajás@pA-t@cs mÁ¾dszer felÁ¼lm@jja a hollandot, @s mindenf@lek@pp tÁjmogatta ezt a rendszert. ban Voronyezsben Á-rt level@ben Oszip Naj (Á-gy nevezt@k Qt OroszorsÁjgban) tudÁ¾sÁ-t az angol rendszer cÁj r Ájltali tÁjmogatÁjsÁj: @Éz@on az angol fazon szerint @pA-tem az 54 Ájgy@sat, ami Pfels@g@t fellelkesÁ-ti, @s mindig felm flottÁjnkat@. A holland hajás@pA-tQk a sajÁjt hajÁ¾k @pA-t@cs@n@l azt az irÁjnyzatot kÁ¼vetik, hogy felhasználÁjék tapasztalatukat, titkolt szem@lyes tudÁjsukat, az @Ézúj szabÁjlya@. szerinti tradicionÁjlis m@r@stechnolÁ¾giÁjt. Az angol inkÁjbb a tudomÁjnyos, matematikai elvekre @s a papÁ-rra vetett hajÁ¾tervre alapozott. Hagyatkozva a r@szletesen kidolgozott tervrajzra, az arra felvitt pontos m@retekre, bÁjrmelyik hajás@pA-tQ el tudott k@szÁ-teni egy hajÁ¾t ezeket az utasÁ-tÁjsokat kÁ¼vetve. Ily mÁ¾don nem volt szÁ¼ks@g hatalmas szem@lyes tapasztalat birtoklÁjsÁjra, vagy a hajás@pA-t@cs szem@ly@nek a jelenl@t@re. P@ter szÁjmÁjra a legfontosabb az volt, hogy az orosz hajás@pA-tQk l@nyegesen kÁ¼nr tudtak tanulni @s dolgozni a rajzok alapÁjn. Maga P@ter is ily mÁ¾don tanult, @s nemcsak kivÁjilÁ¾ hajÁ¾kat @pA-tett, de le tudta rajzolni a hajÁ¾ terv@t papÁ-rra. @l@n @rdeklQd@cs@t az angol rendszer utÁjn illusztrÁjlni lehet azokkal a fizet@ amit kifizetett a hajás@pA-tQknek. Akkor, amikor Noy @s Kozenc (szint@n angol hajás@pA-tQ) 100 rubel kÁ¼rÁ¼l kaptak, a legjobban megfizetett holland hajás@pA-tQ, John Terpley nem kapott tÁ¼bbet, mint a legalacsonyabban fizetett angol hajás@pA-tQ. P@ter tisztelete az angol hajás@pA-tQk irÁjnt kifejezQdÁ¼tt a velÁ¼k valÁ¾ kapcsolatÁjban is. Mindig szÁ-ves tÁ¼ltÁ¼tte velÁ¼k az idej@t, egyÁ¼tt ittak, @s esetenk@nt, fQleg a hajÁ¾k vÁ-zret@telekor, megosztotta velÁ¼k az asztalÁ amit senki mÁjssal. P@ter ragaszkodÁjsÁjt a sajÁjt hajás@pA-tQj@hez leÁ-rta a szent@tervÁjri brit kÁ¼vet a jelent@cs@ tisztelet, amit kinyilvÁjnÁ-t velÁ¼k szemben tÁ¼bb, mint amire Qk szÁjmÁ-thatnÁjnak bÁjrmely mÁj s idegen orszÁjgban, mivel Qk kÁ¼l@nleges embereknek szÁjmÁ-tanak, ami@rt is Qk a legdrÁjgÁjbbak a cÁjrnak, kÁ¼vetkez@sk@ppen a birodalom legfontosabb emberei; r@szt vesznek a szÁ¾rakozÁjsaiban, az Á¼nnepnapokon a szem@lyes asztalÁjnÁjil Á¼lnek, amÁ-g a birodalom mÁj s legfontosabb emberei Ájllni @s vÁj rni k@nyszerÁ¼lnek; rÁ¼viden, a cÁj r semmit nem mulaszt el, hogy

válemánye Noy-ról világhíressé vált 1725-ben, a temetési szertartáson. Noy-t annyira magasra tartották, hogy a kiemelt helyet biztosították számára a temetési szertartáson, ahol az egyik kulcsfigura volt Péter koporsója mellett. Noy tartotta a baldachin egyik zsinórját, miközben a többiek megőrintették a koporsó drapériáját. Mindannyian Katalint és Mensikovot kárvették. Minden valóság szerint, Oroszországban tartózkodva Noy nem lett feltűnő életformájú, a saját hajóépítő dolgaival foglalkozott, és soha nem vesztette el Nagy Péter bizalmát, amit nem lehet elmondani mások számára. Ennek ellenére, egyszer, nem szándékosan, Noy vitába szállt. Péter halála után belevonták egy vitába arról, ki fogja befejezni az építést. Péter hajó, amit Nagy Péter 1723-ban kezdett építtetni, később az volt, hogy orosz mesterek, vagy Noy és Braun fogják-e befejezni ezt a presztízshajót. Ugyancsak vitába szállt Noy a norvég származású holland admirállal Krues-szel is. Nem fogadta el annak rendelkezését, ugyanakkor Péter személyesen megrendszabályozta ezt a vitát. Noy Oroszországban maradt legalább az 1730-as évek végéig, amikor Katalin királyné kinevezte hajóépítőként 40 évig tartó éhösszűtést és hűszolgálatát, és 500 adományozott neki. Ekkor Noy 68 éves volt, és már nem tudott a későbbi megdöbbentő hajóépítési munkáival foglalkozni hajóépítési betegsége miatt. Katalinhoz fordult engedélyért, hogy visszatérhessen Angliába, és ezt az engedélyt meg is kapta. Utasította őt Depthford-ban tartózkodásra, ahol elkövetett találatok miatt munkaadójával "Nagy Péterrel. Joseph Noy 1753-ban meg, és Depthfordban, a Szent Miklós temetőben lett eltemetve. Noy az első angol hajóépítő volt, akit Nagy Péter felfogadott, és Oroszországban negyven évig dolgozott. Munkájának sok évét annak az embernek a társaságában töltötte, aki időről időre rendkívül goromba és hatalmas volt, időről időre találatok lehetett vele a hajóépítő munkáján kívül, halálánál szegény, félredobva minden ceremóniáját, rangot és inbecséjét. Noy mesterként és oktatóként tanácsadójává és barátjává vált Nagy Péternek. Kozencs és Braun mellett nagy tiszteletnek örvendett, mint az egyik legfontosabb hírellyel hajóépítő. A történetek helyes következtetésekre jutottak, hogy az építéskor volt a haditengerészeti erők létrehozásában. Ők az első beszélni, hogy Nagy Péter alapította meg az orosz hajóépítést, és fektette le az alapjait a korszerű orosz haditengerészeti erőknek, és ezekben e kiemelkedő hajóépítő-csapat tengeri elrelátásának, energikus hajóépítő tevékenységének eredménye. Ők nem kevésbé az angol hajóépítő mestereknek, amilyen Joseph Noy is volt, és az angolok által épített angol támasz hajóknak köszönhetően, hogy most Péter ilyen reputációval rendelkezik a történelem számára. A Rob Martin és Ken Kozencs bármilyen információ Noy-ról vagy Richard Kozencs-ról, kérem, írjon orosz archívumokba, hájjal megkérlek szólni. Kérlek, küldd az éneket a következő címre kérem: rob.martin1@btinternet.com Orosz fordította: Kurusa Sándor